

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Lech Walentynowicz

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w L.

przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia – (...) Oddziałowi Wojewódzkiemu z/s w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 kwietnia 2005 r.,
kasacji strony powodowej od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 15 lipca 2004 r.,
sygn. akt I ACz (...),

oddala kasację i zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 15 lipca 2004 r. oddalił zażalenie Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej – Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w L. na postanowienie o odrzuceniu pozwu, podzielając stanowisko Sądu Okręgowego w L., który uznał, że strona powodowa nie ma zdolności sądowej.

Kasacja oparta została na podstawie naruszenia art. 64 § 1 i art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. przez uznanie, że strona powodowa nie ma zdolności sądowej, skoro „Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w L. będący stroną powodową w niniejszej sprawie założyła osoba fizyczna, która posiada zdolność sądową”. Skarżący zarzucił także naruszenie art. 199 § 2 i art.

70 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie. Zdaniem skarżącego strona powodowa powinna zostać wezwana do uzupełnienia braków w zakresie zdolności sądowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kodeksowa definicja zdolności sądowej (art. 64 § 1 i 2 k.p.c.) jest niewystarczająca dla oceny, czy określony podmiot ma przymiot pozwalający na przeprowadzenie z jego udziałem - jako strony, interwenienta ubocznego, uczestnika postępowania nieprocesowego, zabezpieczającego, egzekucyjnego, upadłościowego lub układowego - ważnego postępowania sądowego. Wyróżnić należy pięć grup podmiotów, którym przysługuje zdolność sądowa, a mianowicie: 1) podmioty objęte definicją z art. 64 § 1 i 2 k.p.c.; 2) podmioty samodzielne, nie będące osobami prawnymi, a posiadające zdolność prawną, o których mowa w art. 33¹ k.c. (np. spółki osobowe handlowe – art. 8 k.s.h., wspólnota mieszkaniowa – art. 6 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, Dz.U. Nr 80 z 2000 r., poz. 903, spółki kapitałowe w stanie organizacji – art. 11 k.s.h.); 3) podmioty działające na podstawie przepisów w sprawach dotyczących określonych praw i obowiązków związanych z pewną wydzieloną masą majątkową (np. wykonawca testamentu – art. 988 § 2 k.c., kurator spadku – art. 667 § 2 w zw. z art. 935 § 1 k.p.c., zarządca nieruchomości – art. 935 § 1 k.p.c., syndyk masy upadłościowej – art. 173 i nast. ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz. U. Nr 60, poz. 535, ze zm.); 4) obywatele państw obcych, bezpaństwowcy, zagraniczne osoby prawne oraz zagraniczne jednostki nie posiadające osobowości prawnej, jeżeli zostały dopuszczone do działania w państwie obcym – art. 1117 k.p.c.; 5) podmioty niesamodzielne, którym przepisy szczególne przyznają samodzielną pozycję w postępowaniu sądowym (np. prokurator – art. 7 k.p.c., pracodawcy w sprawach z zakresu prawa pracy – art. 460 § 1 k.p.c., przedsiębiorcy w sprawach gospodarczych - art. 479⁷ k.p.c., dyrektor oraz rada pracownicza w sprawach z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych i samorządzie załogi – art. 691³ k.p.c., prezesi urzędów wskazanych w art. 479²⁹ § 1 i 2, art. 479⁵⁰, art. 479⁶¹, art. 479⁷² k.p.c., podmioty wymienione w art. 922, 635 § 2 i art. 655 § 1 k.p.c.). Niepubliczny zakład opieki zdrowotnej nie należy do żadnej z wymienionych grup podmiotów.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 ze zm.) zakłady opieki zdrowotnej dzielą się na publiczne i niepubliczne. Publicznym zakładem opieki zdrowotnej jest zakład opieki zdrowotnej utworzony przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, wojewodę, jednostkę samorządu terytorialnego a także państwową uczelnię medyczną

lub państwową uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych (art. 8 ust. 1 pkt 1 - 3a), natomiast niepublicznym zakładem opieki zdrowotnej jest zakład opieki zdrowotnej utworzony przez kościół lub związek wyznaniowy, pracodawcę, fundację, związek zawodowy, samorząd zawodowy lub stowarzyszenie, inną krajową albo zagraniczną osobę prawną lub osobę fizyczną z zastrzeżeniem, że zakładu opieki zdrowotnej nie może utworzyć samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej oraz przez spółkę nie mającą osobowości prawnej (art. 8 ust. 1 pkt 4 - 8). Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej podlega obowiązkowi rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym. Z chwilą wpisania do rejestru samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej uzyskuje osobowość prawną. (art. 35b ust. 3). Publiczny zakład opieki zdrowotnej, utworzony przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, wojewodę lub jednostkę samorządu terytorialnego, może być prowadzony w formie jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego, jeżeli prowadzenie tego zakładu w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej byłoby niecelowe lub przedwczesne (art. 35c. ust 1). Formy prowadzenia niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej nie są przewidziane w omawianej ustawie, a zatem podmiot prowadzący taki zakład określa formę jego prowadzenia (np. spółdzielnia, prywatna klinika, spółka cywilna). Z ustaleń potwierdzonych załączoną do akt decyzją Wojewody X. z dnia 5 października 2000 r. wynika, że organem prowadzącym powodowy Zakład jest B. K.. Powodowy Zakład nie jest prowadzony w formie pozwalającej na zaliczenie go do którejś z wymienionych na wstępie niniejszych rozważań podmiotów mających zdolność sądową.

Brak zdolności sądowej stanowi przeszkodę procesową, którą sąd ma obowiązek wziąć z urzędu pod rozagę w każdym stanie sprawy (art. 202 k.p.c.). Brak zdolności sądowej może mieć charakter pierwotny albo następczy. W obu przypadkach może być usuwalny albo nieusuwalny. Sąd stwierdzając brak zdolności sądowej powinien przede wszystkim ocenić jaki jest jej charakter, bowiem od prawidłowej w tym zakresie oceny zależą dalsze czynności i decyzje procesowe sądu.

Pierwotny brak zdolności sądowej zachodzi wtedy, gdy: jako strona występuje jednostka nie posiadająca zdolności sądowej, a usunięcie tego braku nie jest możliwe, albo jako strona występuje jednostka nie posiadająca zdolności sądowej, którą może jednak uzyskać przez np. uzyskanie wpisu do odpowiedniego rejestru konstytuującego tę jednostkę jako osobę prawną, a także wtedy, gdy jako strona oznaczony został w

pozwie podmiot nieistniejący (nieżyjąca osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która nigdy nie powstała albo ustała przed wniesieniem pozwu).

W sytuacjach pierwszej i trzeciej mamy do czynienia z pierwotnym i nieusuwalnym brakiem zdolności sądowej. W sytuacjach tych nie ma zastosowania art. 70 k.p.c. Przepis ten nie będzie miał zastosowania także wtedy, gdy w miejsce podmiotu, który nie ma i nie może mieć zdolności sądowej miałby wstąpić podmiot posiadający zdolność sądową. Ewentualny wniosek o wyznaczenie w trybie art. 70 k.p.c. terminu w celu „uzupełnienia braku zdolności sądowej przez wstąpienie do udziału w sprawie innego podmiotu” jako niedopuszczalny powinien zostać odrzucony. Tego rodzaju akcji procesowej, podjętej przez sąd z urzędu lub na wniosek nie można byłoby potraktować jako uzupełnienie - w rozumieniu art. 70 § 1 k.p.c. - braku zdolności sądowej. Skoro bowiem brak zdolności sądowej odnosi się do podmiotu będącego stroną procesową, to konieczną przesłanką uzupełnienia tego braku jest zachowanie tożsamości stron, a więc zachowanie takiego stanu rzeczy, w którym zarówno przed uzupełnieniem jak i po uzupełnieniu braku zdolności sądowej stroną pozostaje ta sama jednostka. Warunek ten nie zostałby spełniony, gdyby w miejsce jednego podmiotu wstępował inny podmiot, a więc w rozważanym przypadku ewentualnie B. K. – jako podmiot prowadzący powodowy Zakład. W obu sytuacjach sąd powinien zatem wydać postanowienie o odrzuceniu pozwu (art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c.). Skoro z powództwem wystąpił Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w L., to jest jednostka nie mająca osobowości prawnej, która ponadto nie może uzyskać ani przymiotu osoby prawnej, ani podmiotu, któremu mimo nieposiadania osobowości prawnej przysługuje zdolność sądową, to trafnie Sądy obu instancji uznały, że postępowanie sanacyjne przewidziane w art. 70 k.p.c. nie mogło zostać podjęte. Tylko bowiem w przypadku, gdy zachodzi pierwotny usuwalny brak zdolności sądowej, sąd powinien na podstawie art. 70 k.p.c. wyznaczyć odpowiedni termin do usunięcia tego braku i może tymczasowo dopuścić do czynności stroną nie mającą zdolności sądowej.

Już tylko ubocznie – zważywszy na brak w kasacji stosownego zarzutu – stwierdzić należy, że nie było też podstaw do uściślenia oznaczenia strony przez wskazanie, że w istocie powódką w sprawie jest B. K.. Wprawdzie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 czerwca 1998 r., II CKN 817/97 (OSNC 1999, nr 1, poz. 16) uznał, że w trybie art. 350 k.p.c. można nie tylko sprostować w wyroku niedokładności, błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki, ale dopuszczalne jest także

uściślenie oznaczenia strony, ale stanowiska wyrażonego w powołanym wyroku nie można jednak rozumieć w sposób prowadzący do pomieszenia instytucji uregulowanej w art. 196 k.p.c. z możliwością sprostowania przez powoda w toku postępowania oznaczenia strony powodowej oraz uprawnieniem sądu, mającym podstawę w art. 350 k.p.c., do uściślenia oznaczenia stron procesowych.

Rozwijając tę myśl przede wszystkim podkreślić należy, że wyznaczenie podmiotowego zakresu postępowania procesowego jest aktem woli podmiotu wszczynającego proces. Jeśli więc proces wszczęty został przez niewłaściwy podmiot, to wadliwość ta - jako dotycząca czynności procesowej - może być usunięta tylko przez zawiadomienie na wniosek powoda osoby, która może wstąpić w miejsce dotychczasowej strony powodowej (art. 196 k.p.c.), natomiast z niewłaściwym oznaczeniem strony powodowej mamy do czynienia wtedy, gdy powództwo wytoczone zostało przez podmiot właściwy, tyle że wadliwie nazwany.

Z przytoczonych względów należało orzec, jak w sentencji (art. 393¹² k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. 2005 r., Nr 13, poz. 98).